

แบบฟอร์มการจัดทำข้อเสนอในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามบทบาทอำนาจหน้าที่
ที่เกี่ยวข้องของผู้เชี่ยวชาญ

ประกอบการประเมินผลตัวชี้วัดที่ ๓ : จำนวนบทความทางวิชาการตามบทบาทอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของ
ผู้เชี่ยวชาญ ที่ผู้เชี่ยวชาญได้จัดทำและเผยแพร่ตามแนวทางที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด

บทความทางวิชาการ จำนวน ๑ เรื่อง : หลักเกณฑ์การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบสาธารณภัยขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น

(นายชรินทร์ สัจจามัน)

นวผ.ขพ. รกน. ผชช.คท.

หลักเกณฑ์การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ชรินทร์ สัจจามัน^๑

ปัจจุบันปัญหาผลกระทบและความเดือดร้อนของประชาชนจากสาธารณภัย เช่น อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง ภาวะฝนทิ้งช่วง ภัยจากลูกเห็บ ภัยอันเกิดจากไฟฟ้า ภัยที่เกิดจากโรคหรือการระบาดของแมลง หรือศัตรูพืช อากาศหนาวจัดผิดปกติ ภัยสงคราม ภัยอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ก่อการร้าย ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ หรือมีบุคคลหรือสัตว์ทำให้เกิดขึ้น ล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาสำคัญที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนทุกภาคส่วนจะต้องบูรณาการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงอย่างทันท่วงที

ในกรณีหน่วยงานภาครัฐ หากพิจารณาตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จะพบว่ากฎหมายได้กำหนดให้จัดระเบียบราชการแผ่นดินออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ (๑) ราชการบริหารส่วนกลาง ประกอบด้วยสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเทียบเท่า (๒) ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย จังหวัด และอำเภอ และ (๓) ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เช่น กรุงเทพมหานคร^๒ และเมืองพัทยา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยบริหารราชการแผ่นดินที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ตามหลักแนวคิดเรื่องการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจที่สำคัญ^๓ คือ

๑. ช่วยสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนภายในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยทางการปกครองขนาดเล็กที่มีกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยพื้นที่เหล่านั้นย่อมมีความหลากหลายแตกต่างกันไปตามลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ สภาพดังกล่าวทำให้การบริหารและการปกครองที่มีลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่รัฐบาลกลางเพียงแห่งเดียวไม่สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องกระจายระบบงานให้มีลักษณะคล่องตัวและปรับตัวให้ยืดหยุ่นได้ โดยการสร้างหน่วยการปกครองที่เรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่ให้บริการและแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความใกล้ชิดและสามารถรับรู้ถึงความต้องการภายในชุมชนของตน นอกจากนั้นยังจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับหลักความรับผิดชอบตามระบอบประชาธิปไตยและเป็นการสร้างหลักประกันว่า การทำงานของภาครัฐโดยรวมนั้นมิได้เป็นไปเพื่อตอบสนองต่อผลประโยชน์ของสังคมโดยรวมเท่านั้น หากแต่ยังตอบสนองปัญหาและความต้องการของชุมชนบางแห่งด้วย

๒. เป็นโรงเรียนประชาธิปไตยในระดับรากหญ้า ในประเทศกำลังพัฒนาการปกครองท้องถิ่นถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะพัฒนาทางการเมืองได้ ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจในระบบการเมือง รู้ถึงการเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ เพราะระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการเลือกตั้ง มีระบบพรรคการเมืองระดับท้องถิ่น มีการต่อสู้และการแข่งขันในทางการเมืองตามวิถีทางและตามกติกา ในที่สุดก็จะทำให้ประชาชนเข้าใจถึงระบบการปกครองตนเอง เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายที่อยู่ภายใต้โครงสร้างทางการบริหารไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร และที่สำคัญคือการเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของประชาชน และในที่สุดก็จะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองได้

^๑ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ รักษาการ ในตำแหน่งนักวิชาการคลังเชี่ยวชาญ กองบริหารการคลังท้องถิ่น

^๒ กรุงเทพมหานคร ไม่ใช่จังหวัด จึงไม่ถือเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค แต่เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘

^๓ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, ๒๕๔๗, สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย, นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า

๓. สร้างการมีส่วนร่วม เนื่องจากการมีอยู่ของรัฐบาลในระดับท้องถิ่นหรือในระดับภูมิภาค ย่อมเอื้อต่อประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองได้มากกว่า

๔. สร้างความชอบธรรม โดยทั่วไปแล้วความห่างไกลทั้งในทางภูมิศาสตร์และในทางการเมือง ย่อมทำให้การตัดสินใจโดยสถาบันทางการเมืองที่ห่างไกลออกไปจากชุมชนท้องถิ่น อาจจะไม่ได้รับการยอมรับ ในทางตรงกันข้ามหากการตัดสินใจกระทำในระดับชุมชนท้องถิ่น ก็มีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับและเป็นการ สมเหตุสมผลมากกว่า ทำให้การตัดสินใจในทางการเมืองการปกครองนั้นมีความชอบธรรมมากขึ้น

๕. ดำรงหลักเสรีภาพ เนื่องจากการอำนาจมีแนวโน้มที่จะถูกใช้ในทางที่ผิดเสมอ ดังนั้น หากอำนาจ ทางการเมืองการปกครองถูกรวบอยู่ที่ศูนย์กลางมากเกินไปก็มีโอกาสที่จะเกิดการใช้อำนาจในทางที่ผิดรอน สิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล และสร้างความเสียหายให้กับสังคมโดยรวมได้ง่าย การกระจายอำนาจจึงเป็น มรรควิธีหนึ่งในการปกป้องเสรีภาพของปัจเจกบุคคล โดยการให้อำนาจมีการกระจายออกไปอันจะนำไปสู่ การสร้างโครงข่ายของการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันระหว่างศูนย์กลางกับพื้นที่นอกศูนย์กลาง

๖. สร้างความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม และชีวภาพ เนื่องจากการปกครองท้องถิ่นยอมรับ ความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ กายภาพ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ต่างๆ ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาแตกต่างกัน การปกครองท้องถิ่นจึงเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถกำหนด รูปแบบในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชนได้ตามจุดมุ่งหมายของแต่ละชุมชนท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน^๔

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชน เพราะถือเป็นหน้าที่และอำนาจที่ได้รับการรับรองไว้ในมาตรา ๒๕๐ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย และแม้ว่าการกิจการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะดังกล่าว จะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท แต่ทุกครั้งที่ประชาชนในพื้นที่ท้องถิ่นประสบเหตุภัยพิบัติร้ายแรงขนาดใหญ่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมี บทบาทสำคัญในการช่วยเหลือบรรเทาภาระความเดือดร้อนของประชาชน เนื่องจากเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีความ ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดเมื่อเกิดปัญหา สามารถนำงบประมาณที่มีอยู่มาบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างทันท่วงทีตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด เช่น ระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งกำหนดหลักการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน หรือไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการดำรงชีพ โดยอาจให้เป็นสิ่งของหรือจ่ายเป็นเงินหรือการจัดบริการ สาธารณะเพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนในระดับเขตพื้นที่หรือท้องถิ่น ตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ซึ่งครอบคลุมเกือบจะทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการให้ความช่วยเหลือด้านสาธารณสุข ด้านการส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ รวมถึงด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อฟื้นฟู เยียวยา สงเคราะห์และบรรเทาผลกระทบของประชาชน ทั้งนี้ ปัจจุบันกระทรวงการคลัง ได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามระเบียบ กระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๘ เพื่อเป็น แนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐซึ่งรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละด้านโดยสรุป^๕ ดังนี้

^๔ วีระศักดิ์ ศักดิ์ เครือเทพ. ๒๕๔๘. นวัตกรรมสร้างสรรค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : หนังสือสำหรับเสริมพลังความคิดและหลักวิชาให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

^๕ หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๒.๔/ว ๑๗ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข การใช้จ่ายเงินท ด รองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

๑. ด้านการดำรงชีพ

รายการช่วยเหลือ	อัตราการช่วยเหลือสูงสุด	เงื่อนไขและข้อกำหนด
ค่าอาหารจัดเลี้ยง	ไม่เกิน ๘๐ บาท/คน/มื้อ	จัดเลี้ยงวันละไม่เกิน ๓ มื้อ
ค่าถุงยังชีพ	ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท/ครอบครัว	สำหรับบรรเทาทุกข์เบื้องต้น
ค่าถุงยังชีพเพิ่มเติม (กลุ่มเปราะบาง)	ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท/คน	สำหรับผู้ประสพภัยที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน ๗ ปี, คนพิการ หรือผู้สูงอายุ ที่มีรายชื่ออยู่ในระบบฐานข้อมูลของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ค่าน้ำบริโภคและใช้สอย	จ่ายตามจริง	เท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็นจนกว่าสถานการณ์ภัยพิบัติจะเข้าสู่ภาวะปกติ
ค่าดำรงชีพเบื้องต้น	ไม่เกิน ๔,๙๐๐ บาท/ครอบครัว	จ่ายตามจริง กรณีที่อยู่อาศัยได้รับความเสียหายพังทลายลงทั้งหลัง
ค่าซ่อมแซมที่อยู่อาศัยประจำ	ไม่เกิน ๘๘,๖๐๐ บาท/หลัง	จ่ายตามจริงเพื่อซ่อมแซมบ้านที่เสียหายในชีวิตประจำวัน (ไม่รวมถึงบ้านเช่า)
ค่าซ่อมแซมยุงข้าว/โรงเรือน/คอกสัตว์	ไม่เกิน ๖,๘๐๐ บาท/ครอบครัว	จ่ายตามจริงกรณีชำรุดเสียหายจากภัยพิบัติ
ค่าเช่าบ้านชั่วคราว	ไม่เกิน ๒,๕๐๐ บาท/เดือน/ครอบครัว	จ่ายตามจริง กรณีเช่าบ้านผู้อื่นแล้วบ้านเช่าเสียหายจนอยู่อาศัยไม่ได้ ช่วยเหลือไม่เกิน ๒ เดือน
ค่าตัดแปลงที่พักชั่วคราว	ไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท/ครอบครัว	จ่ายตามจริง หรือเลือกจ่ายค่าผ้าใบ/พลาสติกกันแดดฝนไม่เกิน ๑,๒๐๐ บาท
ค่าไฟฟ้า (ที่พักชั่วคราว)	จ่ายตามจริง	จ่ายให้การไฟฟ้า หรือจัดหาอุปกรณ์แสงสว่างอื่นแทนตามจำเป็นหากพื้นที่ไม่มีไฟฟ้า
ห้องน้ำ ห้องส้วมชั่วคราว	เฉลี่ยไม่เกิน ๒,๕๐๐ บาท/ที่	อัตราส่วน ๑ ที่ต่อ ๑๐ คน
เช่ารถสุขาเคลื่อนที่/สุขาลอยน้ำ	เฉลี่ยไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท/ที่	อัตราส่วน ๑ ที่ต่อ ๑๐ คน กรณีพื้นที่นั้นไม่สามารถสร้างห้องน้ำปกติได้
สุขากระดาด	ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท/คน	จ่ายตามจริงในกรณีที่อยู่อาศัยไม่สามารถใช้ห้องน้ำห้องส้วมได้
ค่าเครื่องนุ่งห่ม	ไม่เกิน ๑,๓๐๐ บาท/คน	เสียหายจนนำกลับมาใช้ไม่ได้ หรือไม่มีเครื่องนุ่งห่มใส่ขณะเกิดภัย
ค่าเครื่องนอน	ไม่เกิน ๑,๒๐๐ บาท/คน	สูญหายหรือเสียหายจนไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้อีก
ค่าเครื่องครัวและอุปกรณ์ทำอาหาร	ไม่เกิน ๔,๒๐๐ บาท/ครอบครัว	จ่ายตามจริง กรณีสูญหายหรือได้รับความเสียหายจนนำกลับมาใช้ไม่ได้อีก
ค่าเครื่องมือประกอบอาชีพ/ทุน	ไม่เกิน ๑๓,๕๐๐ บาท/ครอบครัว	จ่ายตามจริง สำหรับอาชีพหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวของผู้ประสพภัย
ค่าช่วยเหลือผู้บาดเจ็บสาหัส	๕,๐๐๐ บาท/คน	ต้องรักษาตัวในสถานพยาบาลติดต่อกันตั้งแต่ ๓ วันขึ้นไป
ค่าช่วยเหลือบาดเจ็บจนพิการ	๑๖,๖๐๐ บาท/คน	บาดเจ็บจนพิการไม่สามารถประกอบอาชีพปกติได้
เงินหรือสิ่งของปลอบขวัญ	ไม่เกิน ๒,๖๐๐ บาท/คน	สำหรับภัยพิบัติขนาดใหญ่รุนแรง สะเทือนขวัญ และผู้บาดเจ็บรักษาตัวในสถานพยาบาล (การช่วยเหลือกรณีบาดเจ็บทั้ง ๓ รายการ เลือกใช้ได้เพียงกรณีเดียว)
ค่าจัดการศพ	ไม่เกิน ๓๕,๗๐๐ บาท/ราย	กรณีมีผู้เสียชีวิตจากภัยพิบัติ
เงินสงเคราะห์ครอบครัว	ไม่เกิน ๓๕,๗๐๐ บาท/ครอบครัว	เพิ่มเติมกรณีผู้เสียชีวิตเป็นผู้หารายได้หลักเลี้ยงดูครอบครัว
ค่าเครื่องกันหนาว (ภัยหนาว)	ไม่เกิน ๓๕๐ บาท/คน	อุณหภูมิต่ำกว่า ๑๕ องศา C ติดต่อกัน ๓ วัน (งบจังหวัดละไม่เกิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท/ปี)

๒. ด้านสังคมสงเคราะห์

รายการช่วยเหลือ	อัตราการช่วยเหลือสูงสุด	เงื่อนไขและข้อกำหนด
ค่าอุปกรณ์การฝึกอาชีพ	ไม่เกิน ๒,๔๐๐ บาท/คน	จ่ายตามจริงสำหรับผู้ร่วมโครงการส่งเสริมอาชีพระยะสั้นในพื้นที่ภัยพิบัติ
ค่าตอบแทนวิทยากร	ไม่เกิน ๖๐๐ บาท/วัน	ระยะเวลาปฏิบัติงานไม่เกิน ๑๐ วัน
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอบรม	ไม่เกิน ๑๒,๐๐๐ บาท	จ่ายตามจริงในการดำเนินงานปฏิบัติการฝึกอบรม
เงินทุนประกอบอาชีพ	ไม่เกิน ๔,๘๐๐ บาท/ครอบครัว	จ่ายตามจริงสำหรับผู้สำเร็จการฝึกอบรมเพื่อนำไปประกอบอาชีพ

๓. ด้านการแพทย์และการสาธารณสุข

รายการช่วยเหลือ	อัตราการช่วยเหลือสูงสุด	เงื่อนไขและข้อกำหนด
ค่าล้างทำความสะอาดบ่อน้ำตื้น	ไม่เกิน ๗๕๐ บาท/บ่อ	จ่ายตามจริงในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เคมีภัณฑ์ หรือจ้างล้างบ่อน้ำตื้นของประชาชน
ค่าน้ำดื่มสะอาด	ไม่เกิน ๒๕๐ บาท/ครอบครัว	จ่ายตามจริง สำหรับครอบครัวที่ขาดแคลนน้ำสะอาดในการบริโภค
ค่าอาหารเสริมโปรตีน/ฟื้นฟูร่างกาย	ไม่เกิน ๗๐๐ บาท/ครอบครัว	เพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคให้ประชาชน
ชุดดูแลสุขภาพอนามัย/ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม	ไม่เกิน ๕๐๐ บาท/ครอบครัว	สำหรับการปรับปรุงด้านสุขาภิบาลในครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ
ค่ากำจัดเชื้อราและฆ่าเชื้อโรค	ไม่เกิน ๖๐๐ บาท/ครอบครัว	เฉพาะครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย (น้ำท่วม)
ค่ายาชุดช่วยเหลือผู้ประสบภัย (๘ รายการ)	ตามราคารวม/อก.	จ่ายเงินซื้อตามบัญชีราคาสำหรับหน่วยงานราชการขององค์การเภสัชกรรม
หน้ากากอนามัยป้องกันฝุ่น/PM๒.๕	จ่ายตามจริง (๑ ชิ้น/คน/วัน)	สำหรับป้องกันฝุ่น PM๒.๕ ไฟป่า หรือหมอกควัน (กลุ่มเสี่ยง: เด็ก < ๔ ปี, สูงอายุ >= ๖๐ ปี, หญิงตั้งครรภ์, ผู้ป่วยเรื้อรัง ให้จัดหาตามสมควร)
มุ้งยุงป้องกัน PM๒.๕	ไม่เกิน ๒,๔๐๐ บาท/ชุด	จำกัด ๑ ชุด/ครัวเรือน สำหรับครัวเรือนที่มีกลุ่มเสี่ยง (เด็ก < ๔ ปี, สูงอายุ >= ๖๐ ปีช่วยเหลือตัวเองไม่ได้, ผู้ป่วยติดเตียงมีใบรับรองแพทย์, หอบหืด, ปอดอุดกั้น, หลอดเลือดสมอง)
ยา เวชภัณฑ์ และการตรวจวิเคราะห์โรค	จ่ายตามจริง	ค่ายา เวชภัณฑ์ และค่าตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการหาเชื้อในคน น้ำ อาหาร และอากาศ
ค่าวิเคราะห์สารเคมี/ก๊าซ	จ่ายตามจริง	ค่าเก็บตัวอย่าง น้ำยา และสารเคมีวิเคราะห์ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ในภาวะภัยพิบัติ

๔. ด้านการเกษตร

(เงื่อนไขสำคัญ: เกษตรกรต้องขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรก่อนเกิดภัยพิบัตินั้น)

รายการช่วยเหลือ	อัตราความช่วยเหลือสูงสุด	เงื่อนไขและข้อกำหนด
ด้านพืช: กรณีพืชตายหรือเสียหาย	ไม่เกิน ๓๐ ไร่/ครอบครัว	พืชอายุสั้น: ช่วยต้นทุนค่าวัสดุ + ค่าแรง (ค่าแรงคิดร้อยละ ๓๐ ของค่าแรงจริง) ไม้ผล/ไม้ยืนต้น: ช่วยค่าวัสดุ + ค่าแรง (ค่าแรงร้อยละ ๓๐) + ต้นทุนก่อนให้ผลผลิตเฉลี่ย
ด้านพืช: กรณีชะงักการเติบโต/ผลผลิตเสียหาย	ไม่เกิน ๓๐ ไร่/ครอบครัว	ช่วยในอัตราร้อยละ ๔๐ ของกรณีเสียหาย เพื่อฟื้นฟูไม้ผล/ไม้ยืนต้นที่ชะงักแต่ไม่ตาย (หมายเหตุ: พืชเสียหายจริงและพืชได้รับผลกระทบรวมกันสูงสุดไม่เกิน ๓๐ ไร่)
ค่าขุดลอก ดิน/หิน/ทราย/โคลนทับถม	ไม่เกิน ๕ ไร่	จ่ายตามจริงเพื่อขุดลอกแปลงเกษตร กรณีภาครัฐไม่สามารถเข้าไปช่วยเหลือก่อสร้างโดยตรงได้
ค่าขนย้ายปัจจัยผลิต/ผลผลิตหลบภัย	ร้อยละ ๕๐ ของค่าขนย้ายจริง	จ่ายช่วยเหลือเพื่ออพยพปัจจัยการผลิตหรือผลผลิตหลบภัยภัยพิบัติ
ค่าจัดการศัตรูพืชระบาด	จ่ายตามจริง	ค่าชีวภัณฑ์ สารป้องกันและอุปกรณ์ตามความจำเป็นเชิงวิชาการเกษตร
ด้านประมง	จ่ายตามจริง	พันธุ์สัตว์น้ำ อาหาร หรือวัสดุประมงทดแทนสัตว์น้ำที่ตาย/สูญหาย
ด้านปศุสัตว์ (การฟื้นฟูสุขภาพสัตว์)	จ่ายตามจริง	ค่าอาหารสัตว์ วัคซีน และเวชภัณฑ์ฟื้นฟูสุขภาพสัตว์เลี้ยง
หนองใหม่ตาย/สูญหาย	ไม่เกิน ๒ แผ่น/รุ่น (สูงสุด ๒ รุ่น)	จ่ายตามจริงโดยคำนวณจากต้นทุนรังใหม่ (เงื่อนไข: เกษตรกรต้องเลี้ยงมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ วัน)
แมลงเศรษฐกิจตาย/สูญหาย	ไม่เกิน ๓๐ รัง หรือ ๓๐ ตัน หรือ ๓๐ บ่อ (ต่อราย)	จ่ายตามจริง คำนวณจากต้นทุนการเลี้ยงเฉพาะค่าวัสดุ
การปรับเกลี่ยและซ่อมแซมระบบน้ำ	จ่ายตามจริง	ค่าปรับเกลี่ยดิน ไถพรวน ยกร่อง คันดิน หรือซ่อมแซมอาคารและระบบชลประทานฉุกเฉินเฉพาะการระบายน้ำ
ค่าขนย้ายสัตว์เลี้ยง/พืชอาหารสัตว์	จ่ายตามจริง (ตามเรตราค่าท้องถิ่น)	จ้างเหมารถ/เรือเอกชน: จ่ายรายวันตามราคาท้องถิ่น ค่าระวางรถไฟ: จ่ายตามจริง

๕. ด้านบรรเทาสาธารณภัย

รายการช่วยเหลือ	อัตราความช่วยเหลือสูงสุด	เงื่อนไขและข้อกำหนด
ภาชนะรองรับน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค	จ่ายตามจริง	จัดหาหรือซ่อมแซมภาชนะ เช่น โอ่งซีเมนต์ ถังเหล็ก ถัง ค.ส.ล. ถังปูน เพื่อบรรเทาภัยขาดน้ำ
ซ่อมแซมสิ่งสาธารณประโยชน์ (กรณีเร่งด่วน)	จ่ายตามจริง	สิ่งสาธารณประโยชน์ที่ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการและต้องไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการปกติ หากต้องใช้เวลาซ่อมแซมเกิน ๔๕ วัน ให้ใช้ปกติ
ซ่อมสิ่งสาธารณประโยชน์ของ อบท.	จ่ายตามจริง	ต้องเป็นกรณีที่งบประมาณฉุกเฉินหรือจำเป็นของ อบท. ในปีนั้น ใช้จ่ายหมดแล้ว และ อบท. ต้องมีหนังสือยืนยัน
สะพานไม้ชั่วคราว/ทางเดินชั่วคราว	จ่ายตามจริง	สร้างเฉพาะหน้ากรณีถนน/สะพานชำรุดจนใช้การไม่ได้ หรือชุมชนน้ำท่วมซึ่งเป็นระยะเวลานาน
จ้างเหมากำจัดสิ่งกีดขวางทางน้ำ	จ่ายตามจริง	กำจัดสิ่งก่อสร้าง กิ่งไม้ ต้นไม้ สะวะ กอไม้ ที่เป็นอุปสรรคขวางทางน้ำ เพื่อเร่งระบายน้ำ
ค่าจัดหารั้วสุดแก้ไขเหตุเฉพาะหน้า	จ่ายตามจริง	จัดหากระสอบทราย ดิน ลูกกรง เสาค้ำ ไม้แบบ เพื่อป้องกันภัยพิบัติเชิงโครงสร้างเฉพาะหน้าเร่งด่วน

๖. ด้านการปฏิบัติงานช่วยเหลือ

รายการช่วยเหลือ	อัตราความช่วยเหลือสูงสุด	เงื่อนไขและข้อกำหนด
ค่าซ่อมแซมยานพาหนะ/เครื่องจักร	จ่ายตามจริง	ซ่อมแซมยานพาหนะ เครื่องจักร เครื่องสูบน้ำ/ปั๊มไฟ อุปกรณ์กู้ชีพของรัฐ/อปท./เอกชนที่มาช่วยปฏิบัติงานฟรีแล้วชำรุด
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง หล่อลื่น และกระแสไฟฟ้า	จ่ายตามจริง	ค่าน้ำมัน/ไฟฟ้าสำหรับยานพาหนะ เครื่องจักรกลและอุปกรณ์ปฏิบัติงาน (รวมถึงอุปกรณ์ที่เข้ามาปฏิบัติงานด้วย)
ค่าเช่า/จ้างเหมาเครื่องจักรกลและอุปกรณ์	จ่ายจริงรายวันตามราคาท้องถิ่น	เช่าเครื่องสูบน้ำ ผลักดันน้ำ ยานพาหนะ เครื่องจักร หรืออุปกรณ์กู้ชีพกู้ภัย กรณีของรัฐไม่เพียงพอและเอกชนไม่สามารถช่วยฟรีได้
ค่าจ้างแรงงานภายนอก	อัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามประกาศกระทรวงแรงงาน	จ้างเหมา/จ้างแรงงานขนส่ง แบกหาม จัดหีบห่อสิ่งของช่วยเหลือกรณีเจ้าหน้าที่รัฐไม่เพียงพอ
ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ภาคสนาม	ตามระเบียบราชการ (เบิกเมื่อจบปกติไม่พอ/ไม่มีตั้งไว้)	กำหนดกำลังพลปฏิบัติงานสูงสุดต่อจุด/ครั้ง เพื่อควบคุมงบประมาณ: เจ้าหน้าที่ติดตั้ง/รื้อถอนเครื่องจักรกล: ไม่เกิน ๕ คนต่อจุดติดตั้ง เจ้าหน้าที่ควบคุมเครื่องสูบน้ำ/ผลักดันน้ำ: ไม่เกิน ๒ คนต่อจุดติดตั้ง คนขับรถบรรทุก: ๑ คนต่อคัน หน่วยแพทย์เคลื่อนที่: ไม่เกิน ๑๐ คนต่อหน่วยต่อครั้ง (ปรับเพิ่มได้ตามภัย) หน่วยสุक्षศึกษาและประชาสัมพันธ์: ไม่เกิน ๓ คนต่อหน่วยต่อครั้ง หน่วยป้องกันควบคุมโรค: ครั้งละไม่เกิน ๓ คน
ค่าตอบแทนบุคคลภายนอกที่ช่วยงาน	อัตราค่าจ้างขั้นต่ำกระทรวงแรงงาน	จ้างปฏิบัติงานช่วยเหลือภายนอก
ค่าอาหารจัดเลี้ยงเจ้าหน้าที่/ผู้ช่วยงาน	ไม่เกิน ๘๐ บาท/คน/มื้อ	จัดเลี้ยงวันละไม่เกิน ๓ มื้อ
ค่ารับ-ส่ง และติดต่อสื่อสาร	จ่ายตามจริง	เบิกจ่ายตามความเป็นจริงในการกิจ
ค่าวัสดุสำนักงาน/วัสดุหีบห่อ/ค่าเช่าเครื่อง	ตามระเบียบราชการ	ค่าวัสดุหีบห่อ หรือค่าจ้างเหมาบริการอื่นที่จำเป็น (เช่น เช่าเครื่องคอมพิวเตอร์/เครื่องถ่ายเอกสาร)

กล่าวโดยสรุป การช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกรณีเกิดสาธารณภัย ไม่ว่าจังหวัดจะได้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือไม่ ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลไกภาครัฐที่สำคัญในการพิจารณาใช้จ่ายเงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตามหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินตรงรายการที่กระทรวงการคลังกำหนดโดยอนุโลมได้ทุกรายการ